"पूर्वतयारी व क्षमता बांधणी" घटकांतर्गत राज्यातील २९३९ पोलिस स्टेशन व पोलिस चौक्यांना प्रथम प्रतिसाद यंत्रणा म्हणून "आपत्ती प्रतिसाद किट" उपलब्ध करुन देणे व त्यावर होणाऱ्या खर्चास प्रशासकीय मान्यता देणे...

महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग,
(आपत्ती व्यवस्थापन, मदत व पुनर्वसन)
शासन निर्णय क्रमांक- आव्यप्र-२०२५/प्र.क्र.१४१/आव्यप्र-१,
पहिला मजला, मुख्य इमारत, हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,
मंत्रालय, मुंबई- ४०००३२
दिनांक: १७ ऑक्टोबर, २०२५

वाचा :-

१) तांत्रिक मुल्यमापन समितीच्या दि.२८ फेब्रुवारी व दि.२६.०४.२०२४ रोजीच्या बैठकीचे इतिवृत्त.
२) अंदाजपत्रकीय मूल्य निर्धारण समितीच्या दि.८ मे, २०२४ रोजीच्या बैठकीचे इतिवृत्त.
३) राज्य कार्यकारी समितीच्या दि.४ व दि.३१ जुलै, २०२४ रोजीच्या बैठकीचे इतिवृत्त.
४) शा.नि.म.व व.वि. (आव्यप्र,म.व पु.) क्र.आव्यप्र-२०२४/प्र.क्र.७१/आव्यप्र-२,दि.०९.१०.२०२४
५) तांत्रिक मुल्यमापन समितीच्या दि.१२ ऑगस्ट, २०२५ रोजीच्या बैठकीचे इतिवृत्त.
६) राज्य कार्यकारी समितीच्या दि.२२ ऑगस्ट, २०२५ रोजीच्या बैठकीचे इतिवृत्त.

प्रस्तावना:-

ग्रामीण भागात कोणत्याही प्रकारची नैसर्गिक अथवा मानवनिर्मित आपत्ती उद्भवल्यास गाव/ स्थानिक पातळीवर शोध व बचाव पथक पोहचण्यापूर्वी मोठ्या प्रमाणावर जिवीत व वित्त हानी होते. अशा प्रसंगी स्थानिक पातळीवर होणाऱ्या आपत्तीला प्रथम प्रतिसाद हा स्थानिक जनतेकडून होत असतो. तथापि, अशा प्रसंगत: स्थानिक नागरीकांना आपत्तीला प्रतिसाद देण्यासाठी आपत्ती प्रतिसाद साहित्य उपलब्ध नसते. सदर बाब विचारात घेऊन संदर्भ क्र.१, २ व ३ अन्वये राष्ट्रीय आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणाच्या विहित मानकानुसार कार्यपध्दती अवलंबून ग्राम विकास विभागासाठी ग्राम पातळीवर आपत्ती प्रतिसाद किट उपलब्ध करुन देण्यासाठी सं.क्र.४ येथील शासन निर्णयान्वये प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली होती. त्यानुसार प्रथम टप्प्यात आपत्ती प्रवण जिल्ह्यांमधील १००० गावांना ग्रामीण आपत्ती प्रतिसाद किट उपलब्ध करुन देण्यात आलेले आहे.

ग्राम विकास विभागास उपलब्ध करुन देण्यात आलेल्या ग्रामीण आपत्ती व्यवस्थापन किट (Village Kit) च्या धरर्तीवर राज्यातील सर्व पोलिस स्टेशन व पोलिस चौक्यांना प्रथम आपत्ती प्रतिसाद यंत्रणा म्हणून ग्रामीण आपत्ती व्यवस्थापन किट (Village Kit) पुरविण्याचे निर्देश राज्य कार्यकारी समितीने सं.क्र.३ येथील बैठकीमध्ये दिले होते.

राज्य कार्यकारी समितीच्या निर्देशानुसार गृह विभागाने सादर केलेल्या प्रस्तावास सं.क्र.५ व ६ येथील तांत्रिक मूल्यमापन समिती व राज्य कार्यकारी समिती यांनी मान्यता दिलेली आहे. त्यानुसार गृह विभागाने सादर केलेल्या मागणीनुसार २९३९ इतके ग्रामीण आपत्ती व्यवस्थापन किट (Village Kit) राज्यातील सर्व पोलिस स्टेशन व पोलिस चौक्यांना प्रथम आपत्ती प्रतिसाद यंत्रणा म्हणून उपलब्ध करुन देण्यास मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

नागरी व ग्रामीण (दुर्गम) भागात कोणत्याही प्रकारची नैसर्गिक अथवा मानवनिर्मित आपत्ती उद्भवल्यास शोध व बचाव पथक पोहोचण्यापूर्वी स्थानिक जनतेच्या सहकार्याने पोलिस यंत्रणा प्रथम आपत्ती प्रतिसाद दल म्हणून आपत्तीला तात्काळ प्रतिसाद देण्यात येते. अशा आपत्ती प्रंसगी/ आपत्ती पश्चात स्थानिक पातळीवर प्रभावी प्रतिसाद देण्यासाठी राज्यातील २९३९ पोलिस स्टेशन व पोलिस चौक्यांना "आपत्ती प्रतिसाद किट" (Village Kit) उपलब्ध करुन देणे व त्यावर होणाऱ्या रु.४६.४९ कोटी इतक्या खर्चास प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे.

२. सदर आपत्ती व्यवस्थापन किटमध्ये आपत्ती प्रतिसा अनुषंगिक ९ साहित्य व सदर साहित्य ठेवण्यासाठी १ पेटी (बॉक्स) असे एकूण १० साहित्य मिळून १ ग्राम आपत्ती व्यवस्थापन किट (Village Kit) तयार होते. सदर व्हिलेज किटमध्ये समाविष्ट १० वस्तु/साहित्याचे यांचा तपशिल खालीलप्रमाणे आहे.:-

Sr. No.	Item	Disaster in which it can be used	Price with G.S.T.
1	Disaster Management Kit/ First Aid Kit (with 26 items)	All Disaster	३४,२२०
2	Floatable & Foldable multi-Stretcher - Virus Resistant (Adult size) (With all safety items)	All Disaster	३५,२८२
3	Floatable & Foldable multi-Stretcher - Virus Resistant (Medium)	All Disaster	३१,८६०
4	Lifejacket (innovative, multipurpose with all safety items)	Aquatic disaster/ floods	११,२१०
5	Safety Helmet 3 Pieces	• Earthquakes • collapsed structure SAR ops	१५,९३०
6	Hand (safety) Gloves	• Earthquakes • Fires • CBRN emergencies • Landslides	३३०
7	Gumboots 2 sets	• SAR ops • Landslides	६,३७२
8	Safety Net (3 X10 mtr.) (as per EERR kit)	• Earthquakes • Building Collapses	६,१९५
9	Rappelling Rope 30 mtr.	• High rise rescue ops • Collapsed structure • Can also be used in water borne/ acuatic disaster and floods	१०,७९७
10	Floatable Multipurpose Box	• All Disaster	६,०००
		Total	१,५८,१९६

३. सदर साहित्यांची किंमत निर्धारण समितीकडून रु.१,५८,१९६/- इतकी किंमत निश्चित करण्यात आलेली आहे. त्यानुसार सदर प्रयोजनावर (२९३९ X रु.१५८१९६ = रु.४६,४९,३८,०४४/- इतका खर्च होणार आहे.

४. सदर प्रयोजनावर होणार खर्च १५ व्या वित्त आयोगाच्या शिफारशीनुसार आपत्ती प्रतिसाद यंत्रणा सक्षम करण्यासाठी मंजूर करण्यात आलेल्या राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधी (SDRF) मधून भागविण्यात येईल. राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधी (SDRF) पूर्वतयारी व क्षमता बांधणी अंतर्गत सन २०२५-२६ करिता रु.५२२.१० कोटी इतकी अर्थसंकल्पिय तरतुद करण्यात आलेली आहे.

सदर खर्च मागणी क्र.सी-६, प्रधानशीर्ष, (२२४५)(९१)-राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकानुसार खर्च (९१) (०१) पूर्वतयारी व क्षमता बांधणी (वित्त आयोग) (अनिवार्य) (२२४५-४१८८) ३१ - सहाय्यक अनुदाने (वेतनेत्तर), या लेखाशिर्षाखाली मंजूर तरतुदीतून भागविण्यात येईल.

५. सदर शासन निर्णय वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र.५२८/२०२५/व्यय-९, दि.२४ सप्टेंबर, २०२५ अन्वये दिलेल्या मान्यता व सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

६. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक क्र. २०२५१०१७१५१९४५१११९ असा आहे. सदर शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

RATANSINGH MAHAJAN PARDESHI

Digitally signed by RATANSINGH MAHAJAN PARDESHI
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=Revenue and Forests Department, 2.5.4.20=8683C3D7B714D49DFD391EC34AB7BC6F1AB2319DA73A07FBA95B92F0D9EF34D4, postalCode=400032, st=Maharashtra, serialNumber=591C4493A82FC9651507A70D7B02DFE21EC63AEEB741BB51922072AF1DF55D76, cn=RATANSINGH MAHAJAN PARDESHI
Date: 2025.10.17 15:21:11 +05'30'

(रतनसिंह परदेशी)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव/सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
२. मा. उपमुख्यमंत्री, (नगर विकास) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
३. मा. उपमुख्यमंत्री, (वित्त व नियोजन) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
४. मा.मंत्री (आपत्ती व्यवस्थापन) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
५. मा.मंत्री (मदत व पुनर्वसन) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
६. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, यांचे उप सचिव, मंत्रालय, मुंबई
७. अपर मुख्य सचिव, गृह विभाग, यांचे स्वीय सहायक मंत्रालय, मुंबई.
८. अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, यांचे स्वीय सहायक मंत्रालय, मुंबई.
९. प्रधान सचिव, आ.व्य.म. व पु. विभाग, यांचे स्वीय सहायक मंत्रालय, मुंबई.
१०. संचालक, आपत्ती व्यवस्थापन प्रभाग, यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
११. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई/ नागपूर.
१२. महालेखापाल (लेखापरीक्षा), मुंबई/ नागपूर.
१३. संचालक, लेखा व कोषागारे, मुंबई.
१४. सह सचिव, वित्त विभाग (व्यय-९/अर्थसंकल्प), मंत्रालय, मुंबई.

१५. सह सचिव तथा वित्तीय सल्लागार, आ.व्य., म. व पु. वि., मंत्रालय, मुंबई.
१६. उप सचिव, अर्थसंकल्प, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१७. लेखाधिकारी (आव्यप्र-६), आपत्ती व्यवस्थापन प्रभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१८. निवडनस्ती, आव्यप्र-१